

Решетник Антоніна
канд. вет. наук, доцент
Лайтер-Москалюк Світлана
канд. вет. наук, асистент
Михайловський Богдан
магістрант

Подільський державний аграрно-технічний університет
Кам'янець-Подільський, Україна

БІОЕТИКА, ЕТОЛОГІЯ І ДОБРОБУТ У СУЧАСНОМУ ПРОМИСЛОВОМУ ТВАРИННИЦТВІ

Чи часто ми замислюємося про роль тварин в нашому житті, про їх призначення? Людина частіше зосереджена на собі, на своїх переживаннях, справах, почуттях. Тварини – і дикі, і домашні – частина нашого життя, ми звикли до них. Часто люди або їх не помічають, відносяться як до речі або іграшки.

Ми вважаємо за необхідне висловити свою позицію стосовно моральних аспектів відношення до продуктивних тварин та умов їх вирощування при інтенсивних технологіях.

У системі підготовки спеціалістів тваринницької галузі, зокрема лікарів ветеринарної медицини, передбачено вивчення курсів біоетики, етології, добробуту тварин, як таких що доповнюють проблеми виробництва безпечної продукції шляхом забезпечення здоров'я тварин, в тому числі, при використанні інтенсивних технологій. Термін біоетика у 1970 році вперше застосував американський вчений Ван-Ронселер Поттер, який розглядав її як синтетичну галузь знань, що досліджує системні об'єкти живої природи за допомогою органічного поєднання методів природничих і гуманітарних наук [1]. У вітчизняній науці терміном «біоетика» спочатку позначали міждисциплінарну галузь досліджень і експертизи, предметом якої є ціннісно-моральні аспекти взаємовідносин лікаря і пацієнта, а також етичні проблеми біомедичних досліджень, медичної практики, експериментів на тваринах і людях, біотехнології, генної інженерії тощо. Пізніше біоетику почали тлумачити більш широко як сферу застосування етики у системі «людина – жива природа».

Тваринництво, що інтенсивно розвивається на основі промислових технологій вимагає безвигульного утримання тварин, особливих соціальних взаємовідносин при великому скупченні тварин, механізації виробничих процесів, які виключають можливість реалізації природних потреб у фізичній активності. Впровадження в технологічні процеси нових, сучасних систем, методів утримання та експлуатації домашніх тварин вимагають створення умов, які б були наближені до природних, при яких, зазвичай, утримували продуктивних домашніх тварин, птицю, хутрових звірів. Часто, люди забувають, що тварина – це жива істота, яка живе за властивими їй законами. Такі елементи нової технології, як «перенаселення» тварин на невеликих площах, часті переміщення в групах, шум, гіподинамія тощо, впливають на психічний і фізичний стан тварин. На даний час значна кількість тварин виявилися довічно замкнутими в чотирьох стінах промислового комплексу, без сонця, пасовищ і вигулів. Це призвело до появи нових хвороб, які у ветеринарній медицині стали називати «хворобами концентрації», «хворобами закритих приміщень» або «хворобами

адаптації». І, якщо промисловий метод в тваринництві видається в перспективі чільним, то в основу його повинна бути покладена саме біологічна повноцінність технології, її відповідність етологічним (природним) особливостям тварин [2, 3].

Для фахівців тваринницької галузі – біотехнологів та лікарів ветеринарної медицини знання поведінки є обов'язковими для проведення науково-обґрунтованих заходів профілактики і створення оптимальних умов утримання тварин, які б відповідали природнім потребам їх організму.

Хороша сільськогосподарська практика передбачає виробництво безпечної та високоякісної продукції тваринництва для споживачів, що забезпечується високими стандартами добробуту тварин. Україна є асоційованим членом Ради Європи і це накладає на неї певні обов'язки та вимоги, які закріплені в законодавчих актах і положеннях РЄ, одними з яких є «Конвенції по захисту тварин». Рада Європи почала проявляти піклування про захист тварин, усвідомивши той факт, що людську гідність не можна відділити від її поваги до оточуючого середовища і тварин, які живуть у ньому. Одним з критеріїв оцінки цивілізованого суспільства є те, як воно ставиться до безпомічних істот, в тому числі, до тварин. Добробут тварин включає в себе такі поняття як: задоволення фізіологічних, психологічних та соціальних потреб, відповідного оточуючого середовища. При впровадженні у практику вимог добробуту слід виходити з точки зору принципу *п'яти свобод* [2, 4]:

1. *Свобода від голоду і спраги* – постійний (вільний) доступ до води і кормів (годовля), що підтримують хороше здоров'я і активність.

2. *Свобода від дискомфорту* – шляхом надання відповідного середовища проживання, включаючи сховок та зручне місце для сну і відпочинку.

3. *Свобода від болю, травм чи хвороби* – шляхом превентивних заходів, ранньої діагностики і лікування.

4. *Свобода від страху і страждання* – шляхом забезпечення відповідних умов і стосунків, що запобігають ментальному стражданню, в тому числі, соціальних (в групі собі подібних).

5. *Свобода прояву (реалізації) природної поведінки* – шляхом надання достатнього місця, відповідних умов і пристосувань, а також компанії собі подібних.

З вищесказаного випливає, що вирощування продуктивних тварин навіть у промислових умовах, повинно передбачати гуманне відношення до них, щонайменше забезпечуючи дотримання вимог п'яти свобод. Вибираючи технологію виробництва тваринницької продукції, потрібно обов'язково брати до уваги питання добробуту тварин. Вони повинні мати можливість виявити свою природну поведінку, могли рухатися, спілкуватись з собі подібними. Ми прагнемо донести це, найперше майбутнім фахівцям, що працюватимуть у галузі тваринництва.

Список використаних джерел

1. Поттер В.Р. Биоэтика мост в будущее. Киев : Изд. Вадим Карпенко, 2002. 216 с.
2. Решетник А.О., Смоляк В.В., Лайтер-Москалюк С.В. Стан добробуту свиней у промисловому свинарстві. *Наук. Вісник ЛНУВМБТ імені С.З.Гжицького*. Том 18. №4 (72). 2016. С. 66-71
3. Повозніков М.Г., Решетник А.О. Утримання та гігієна свиней. Кам'янець-Подільський : Видавець ПП Зволейко Д.Г., 2017. 272 с.

4. Демчук М.В., Решетник А.О. Банас Т.В., Богачик О.Г. Порівняльна добробутна оцінка сучасних інтенсивних технологій виробництва свинини. *Наук. вісник ЛНАВМ ім.С.З.Гжицького*. Том 8. № 2 (29). Ч.4. 2006. С.48-55.

Савчук Любов

к.с.-г.н., доцент, завідувач кафедри

Кузняк Галина

к.с.-г.н., доцент кафедри

Дячук Неоніла

асистент кафедри

Подільський державний аграрно-технічний університет
Кам'янець-Подільський, Україна

ВПЛИВ СОНЯШНИКОВОЇ ОЛІЇ ПРИ ДОДАВАННІ ЇЇ ДО РАЦІОНУ ГУСОК НА ВМІСТ ЛІПІДІВ У ПЕЧІНЦІ І ЖОВТОЧНОМУ МІШКУ ВИВЕДЕНИХ ГУСЕНЯТ У 1- ТА 5- ДЕННОМУ ВІЦІ

Наведені дані про вміст окремих класів у печінці і жовчному мішку гусенят, виведених з яєць, одержаних від гусок, яким згодовували стандартний комбікорм, до якого додавали як джерело жиру соняшникову олію. Встановлено значно менший вміст ліпідів у печінці і жовточному мішку гусенят у 5-денному віці, ніж у 1-денному.

У дослідженнях на курях встановлено, що забезпечення потреби птиці у ліпідах і поліненасичених жирних кислотах у перші дні життя значною мірою забезпечується за рахунок мобілізації їх з печінки і жовточного мішка, в якому вони депонуються у процесі ембріонального розвитку в результаті трансформації ліпідів жовтка [1].

Підвищення в раціоні курей-несучок жиру з високим вмістом поліненасичених жирних кислот (ПНЖК) призводить до збільшення вмісту ПНЖК у жовтку яєць, що позитивно впливає на розвиток ембріона і життєздатність курчат [2]. Зокрема, при згодовуванні курям соняшnikової олії і риb'ячого жиру у жовтку яєць і ліпідах тканин ембріонів і виведених курчат підвищується вміст відповідно лінолевої та докозопентаєнової і докозогексаєнової кислот, які відіграють важливу метаболічну роль в організмі виведених курчат [3].

Ступінь забезпечення потреби виведених курчат у ліпідах у перші дні характеризує вміст ліпідів в їх печінці і жовточному мішку через різні строки після виведення. У зв'язку з цим, науково-практичний інтерес становить дослідження динаміки змін вмісту ліпідів у печінці і жовточному мішку птиці інших видів, зокрема у гусей, у перші дні після виведення залежно від рівня ліпідів та їх жирнокислотного складу у раціоні самок птиці у період яйцекладки. Даних про вплив добавок рослинних олій до раціону гусок на вміст окремих класів ліпідів у яйцях, тканинах ембріонів і виведених гусенят ми в літературі не виявили. Метою даної роботи було дослідження вмісту окремих класів ліпідів у печінці і жовточному мішку